

A SICStus clpfd könyvtár

Tartomány

Egészek (negatívak is) véges (esetleg végtelen) halmaza

Korlátok

- aritmetikai
- logikai
- halmaz (halmazba tartozás)
- kombinatorikai
- tükrözött
- felhasználó által definiált

Egyszerű korlátok

csak a halmaz-korlátok: $X \in \text{Halmaz}$

Korlát-megoldó algoritmus

- egyszerű korlátok kezelése triviális;
- a lényeg az összetett korlátok **erősítő** tevékenysége, ez a Mesterséges Intelligencia CSP (Constraint Satisfaction Problems) ágának módszerein alapul.

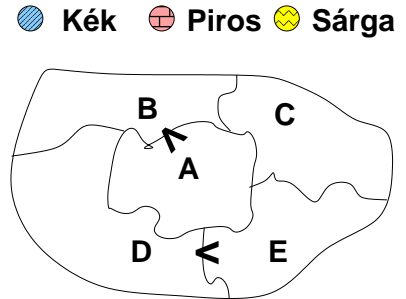
Miről lesz szó?

- CSP, mint háttér
- Alapvető (aritmetikai és halmaz-) korlátok
- Tükrözött és logikai korlátok
- Címkéző eljárások
- Kombinatorikai korlátok
- Felhasználó által definiált korlátok: indexikálisok és globális korlátok
- Az FDBG nyomkövető csomag
- Esettanulmányok: négyzetdarabolás, torpedó-, ill, dominó-feladvány

Háttér: CSP (Constraint Satisfaction Problems)

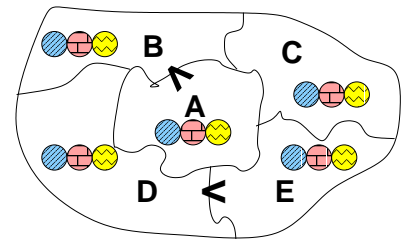
Példafeladat

Az alábbi térkép kiszínezése kék, piros és sárga színekkel úgy, hogy a szomszédos országok különböző színűek legyenek, és ha két ország határán a < jel van, akkor a két szín ábécé-rendben a megadott módon kövesse egymást.

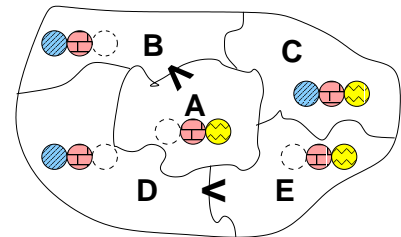

Egy lehetséges megoldási folyamat (zárójelben a CSP elnevezések)

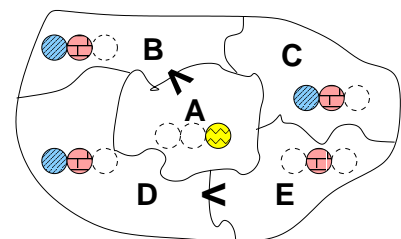
1. Minden mezőben elhelyezzük a három lehetséges színt (változók és tartományaik felvétele).

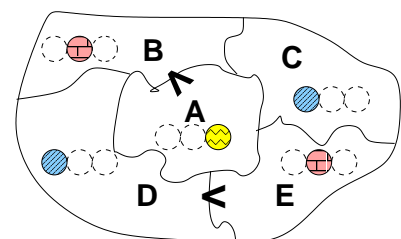
2. Az „A” mező nem lehet kék, mert annál „B” nem lehetne kisebb. A „B” nem lehet sárga, mert annál „A” nem lehetne nagyobb. Az „E” és „D” mezők hasonlóan szűkíthetők (szűkítés, él-konzisztencia biztosítása).

3. Ha az „A” mező piros lenne, akkor mind „B”, mind „D” kék lenne, ami ellentmondás (globális korlát, ill. borotválási technika). Tehát „A” sárga. Emiatt a vele szomszédos „C” és „E” nem lehet sárga (él-konzisztens szűkítés).

4. „C” és „D” nem lehet piros, tehát kék, így „B” csak piros lehet (él-konzisztens szűkítés). Tehát az egyetlen megoldás: A = sárga, B = piros, C = kék, D = kék, E = piros.

A CSP problémakör rövid áttekintése

A CSP fogalma

- $CSP = (X, D, C)$
 - $X = \langle x_1, \dots, x_n \rangle$ — változók
 - $D = \langle D_1, \dots, D_n \rangle$ — tartományok, azaz nem üres halmazok
 - x_i változó a D_i véges halmazból (x_i tartománya) vehet fel értéket
 - C a problémában szereplő korlátok (atomi relációk) halmaza, argumentumaik X változói (például $C \ni c = r(x_1, x_3), r \subseteq D_1 \times D_3$)
- A CSP feladat megoldása: minden x_i változóhoz egy $v_i \in D_i$ értéket kell rendelni úgy, hogy minden $c \in C$ korlátot egyidejűleg kielégítsünk.
- **Definíció:** egy c korlát egy x_i változójának d_i értéke *felesleges*, ha nincs a c többi változójának olyan értékrendszere, amely d_i -vel együtt kielégíti c -t.
- **Állítás:** *felesleges érték elhagyásával (szűkítés) ekvivalens CSP-t kapunk.*
- **Definíció:** egy korlát *él-konzisztens* (arc consistent), ha egyik változójának tartományában sincs felesleges érték. A CSP *él-konzisztens*, ha minden korlátja él-konzisztens. Az él-konzisztencia szűkítéssel biztosítható.
- Ha minden reláció bináris, a CSP probléma gráffal ábrázolható (változó \Rightarrow csomópont, reláció \Rightarrow él). Az él-konzisztencia elnevezés ebből fakad.

A CSP megoldás folyamata

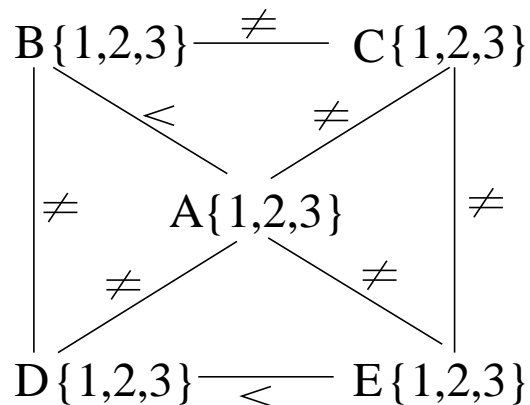
- felvesszük a változók tartományait;
- felvesszük a korlátokat mint démonokat, amelyek szűkítéssel él-konzisztenciát biztosítanak;
- többértelműség esetén címkézést (labeling) végzünk:
 - kiválasztunk egy változót (pl. a legkisebb tartományút),
 - a tartományt két vagy több részre osztjuk (választási pont),
 - az egyes választásokat visszalépéses kereséssel bejárjuk (egy tartomány üresre szűkülése váltja ki a visszalépést).

A térképszínezés mint CSP feladat

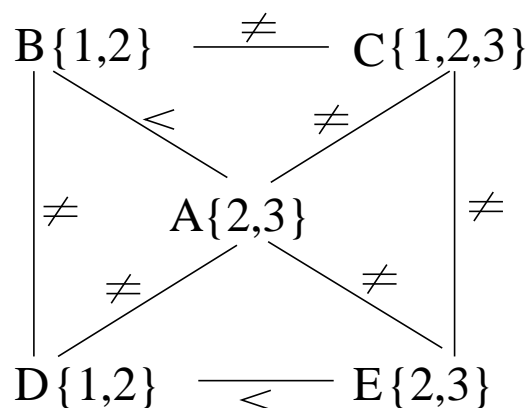
Modellezés (leképezés CSP-re)

- változók meghatározása: országonként egy változó, amely az ország színét jelenti;
- változóértékek kódolása: kék \rightarrow 1, piros \rightarrow 2, sárga \rightarrow 3 (sok CSP megvalósítás kiköti, hogy a tartományok elemei pl. nem-negatív egészek);
- korlátok meghatározása:
 - az előírt $<$ relációk teljesülnek,
 - a többi szomszédos ország-pár különböző színű.

A kiinduló korlát-gráf

A korlát-gráf él-konzisztens szűkítése

CLP(FD) = a CSP beágyazása a CLP(\mathcal{X}) sémába

A CSP \rightarrow CLP(FD) megfeleltetés

- CSP változó \rightarrow CLP változó
- CSP: x tartománya $T \rightarrow$ CLP: „ X in T ” egyszerű korlát.
- CSP korlát \rightarrow CLP korlát, *általában összetett!*

A CLP(FD) korlát-tár

- Tartalma: X in $Tartomány$ alakú egyszerű korlátok.
- Tekinthető úgy mint egy hozzárendelés a változók és tartományaik (lehetséges értékek) között.
- Egyszerű korlát hozzávétele a tárhoz: egy már bennlévő változó tartományának szűkítése vagy egy új változó-hozzárendelés felvétele.

Összetett CLP(FD) korlátok

- A korlátok többsége démon lesz, hatását a *korlát-erősítésen* keresztül fejt ki ($\langle C, s \rangle \rightarrow \langle C', s \wedge c \rangle$ ahol $s \models C \equiv C' \wedge c$).
- Az erősítés egy egyszerű korlát hozzávételét, azaz a CLP(FD) esetén a tár szűkítését jelenti.
- A démonok ciklikusan működnek: szűkítenek, elalszanak, aktiválódnak, szűkítenek,
- A démonokat a korlátbeli változók tartományának változása aktiválja.
- Különböző korlátok különböző mértékű szűkítést alkalmazhatnak (a maximális szűkítés túl drága lehet).

A clpfd könyvtár — alapvető-korlátok

Alapvető aritmetikai korlátok

- Függvények
+ - * / mod min max (kétargumentumúak),
abs (egyargumentumú).
- Korlát-relációk: #<, #>, #=<, #>=, #= #\= (mind xfx 700 operátorok)

Halmazkorlátok

- $X \text{ in } KTartomány$, jelentése: $X \in H$, ahol H a $KTartomány$ (konstans tartomány) által leírt halmaz (Az in atom egy xfx 700 operátor);
- $\text{domain}([X, Y, \dots], Min, Max)$: $X \in [Min, Max], Y \in [Min, Max], \dots$

Itt Min lehet $Szám$ vagy $\text{inf}(-\infty)$, Max pedig $Szám$ vagy $\text{sup}(+\infty)$;
(Megjegyzés: a végtelen tartományok főleg kényelmi célokat szolgálnak: nem kell kiszámolnunk az alsó/felső korlátokat, ha azok kikövetkeztethetők.)

Egy $KTartomány$ a következők egyike lehet:

- felsorolás: $\{Szám, \dots\}$,
- intervallum: $(Min..Max)$, (xfx 550 operátor),
- metszet: $KTartomány / \setminus KTartomány$ (yfx 500, beépített op.),
- únió: $KTartomány \setminus / KTartomány$, (yfx 500, beépített op.),
- komplement: $\setminus KTartomány$, (fy 500 operátor).

Példák

```
| ?- X in (10..20) \setminus (\{15}), Y in 6..sup, Z #= X+Y.  
X in(10..14) \setminus (16..20), Y in 6..sup, Z in 16..sup ?
```

```
| ?- X in 10..20, X #\= 15, Y in {2}, Z #= X*Y.  
Y = 2, X in(10..14) \setminus (16..20), Z in 20..40 ?
```

A térképszínezési feladat SICStus-ban

```
| ?- use_module(library(clpfd)).
...
| ?- domain([A,B,C,D,E], 1, 3),
    A #> B, A #\= C, A #\= D, A #\= E,
    B #\= C, B #\= D, C #\= E, D #< E.
        A in 2..3, B in 1..2,
        C in 1..3, D in 1..2, E in 2..3 ? ;
    no

| ?- domain([A,B,C,D,E], 1, 3),
    A #> B, A #\= C, A #\= D, A #\= E,
    B #\= C, B #\= D, C #\= E, D #< E,
    member(A, [1,2,3]). % címkézés, hivatalosan:
% indomain(A). % vagy:
% labeling([], [A]). % általánosan:
% labeling([], [A,B,C,D,E]).
        A = 3, B = 2, C = 1, D = 1, E = 2 ? ;
    no

| ?- domain([A,B,C,D,E], 1, 3),
    A #> B, A #\= E, B #\= C, B #\= D, D #< E,
% A #\= C, A #\= E, C #\= E helyett:
    all_distinct([A,C,E]).
    % Az ,,A, C, E különbözőek'' korlát okos
    % megvalósítása, globális kombinatorikai korláttal
        A = 3, B = 2, C = 1, D = 1, E = 2 ? ; no
```

Címkéző könyvtári eljárások — rövid előzetes

- `indomain(X)`: `X`-et a tartománya által megengedett értékkel helyettesíti, visszalépéskor felsorolja az összes értéket (növekedő sorrendben)
- `labeling(Opciók, Változók)`: A `Változók` lista minden elemét behelyettesíti, az `Opciók` lista által előírt módon.

CSP/CLP programok: klasszikus példa

Kódaritmetikai feladat: SEND+MORE=MONEY

A feladvány: Írjon a betűk helyébe számjegyeket (azonosak helyébe azonosakat, különbözőek helyébe különbözőeket), úgy hogy az egyenlőség igaz legyen. Szám elején nem lehet 0 számjegy.

```
send(SEND, MORE, MONEY) :-
    length(List, 8),
    domain(List, 0, 9),                % tartományok
    send(List, SEND, MORE, MONEY),    % korlátok
    labeling([], List).               % címkézés

send(List, SEND, MORE, MONEY) :-
    List= [S,E,N,D,M,O,R,Y],
    alldiff(List), S #\= 0, M#\= 0,
    SEND #= 1000*S+100*E+10*N+D,
    MORE #= 1000*M+100*O+10*R+E,
    MONEY #= 10000*M+1000*O+100*N+10*E+Y,
    SEND+MORE #= MONEY.

% alldiff(L): L elemei mind különbözőek (buta
% megvalósítás). Lényegében azonos a beépített
% all_different/1 kombinatorikai globális korláttal.
alldiff([]).
alldiff([X|Xs]) :- outof(X, Xs), alldiff(Xs).

outof(_, []).
outof(X, [Y|Ys]) :- X #\= Y, outof(X, Ys).

| ?- send(SEND, MORE, MONEY).
    MORE = 1085, SEND = 9567, MONEY = 10652 ? ; no
| ?- List=[S,E,N,D,M,O,R,Y], domain(List, 0, 9),
    send(List, SEND, MORE, MONEY).
    List = [9,E,N,D,1,0,R,Y],
    SEND in 9222..9866,
    MORE in 1022..1088,
    MONEY in 10244..10888,
    E in 2..8, N in 2..8, D in 2..8,
    R in 2..8, Y in 2..8 ? ; no
```


Szűkítési szintek

Informálisan, $r(X, Y)$ bináris relációra

- Tartomány-szűkítés: X tartományából minden olyan x értéket elhagyunk, amelyhez nem található Y tartományában olyan y érték, amelyre $r(x, y)$ fennáll. Hasonlóan szűkítjük Y tartományát. (Ez él-konzisztenciát eredményez.)
- Intervallum-szűkítési lépés: X tartományából elhagyjuk annak **alsó vagy felső** határát, ha ahhoz nem található **Y tartományának szélső értékei közé eső** olyan y érték, amelyre $r(x, y)$ fennáll, és fordítva. Ezeket a lépéseket ismételjük, ameddig szükséges.

Példa

- Legyen
 - $r(X, Y) : X = abs(Y)$.
 - X tartománya $0 \dots 5$
 - Y tartománya $\{-1, 1, 3, 4\}$
- A tartomány-szűkítés elhagyja X tartományából a $0, 2, 5$ értékeket, eredménye $X \in \{1, 3, 4\}$.
- Az intervallum-szűkítés X tartományából csak az 5 értéket hagyja el, eredménye $X \in 0 \dots 4$.
- Az intervallum-szűkítés kétféle módon is gyengébb mint a tartomány-szűkítés:
 - csak a tartomány szélső értékeit hajlandó elhagyni, ezért nem hagyja el a 2 értéket;
 - a másik változó tartományában nem veszi figyelembe a „lukakat”, így a példában Y tartománya helyett annak *lefedő intervallumát*, azaz a $-1 \dots 4$ intervallumot tekinti — ezért nem hagyja el X -ből a 0 értéket.
- Ugyanakkor az intervallum-szűkítés általában konstans idejű művelet, míg a tartomány-szűkítés ideje (és az eredmény mérete) függ a tartományok méretétől.

Szűkítési szintek — definíciók

Jelölések

- Legyen C egy n -változós korlát, s egy tár,
- $D(X, s)$ az X változó tartománya az s tárban,
- $D'(X, s) = \min D(X, s) .. \max D(X, s)$, az X változó tartományát *lefedő* (legsűkebb) *intervallum*.

A szűkítési szintek definíciója

- Tartomány-szűkítés (domain consistency)
 C **tartomány-szűkítő** ha minden szűkítési lépés lefutása után az adott C korlát él-konzisztens, azaz bármelyik X_i változójához és annak tetszőleges $V_i \in D(X_i, s)$ megengedett értékéhez található a többi változónak olyan $V_j \in D(X_j, s)$ értéke ($j = 1, \dots, i - 1, i + 1, \dots, n$), hogy $C(V_1, \dots, V_n)$ fennálljon.
- Intervallum-szűkítés (interval consistency)
 C **intervallum-szűkítő** ha minden szűkítési lépés lefutása után igaz, hogy C bármelyik X_i változója esetén e változó tartományának mindkét **végpontjához** (azaz a $V_i = \min D(X_i, s)$ illetve $V_i = \max D(X_i, s)$ értékekhez) található a többi változónak olyan $V_j \in D'(X_j, s)$ értéke ($j = 1, \dots, i - 1, i + 1, \dots, n$), hogy $C(V_1, \dots, V_n)$ fennálljon.

Megjegyzések

- A tartomány-szűkítés lokálisan (egy korlátra nézve) a lehető legjobb;
- **DE** mégha minden korlát tartomány-szűkítő, a megoldás nem garantálható, pl.
| ?- domain([X,Y,Z], 1, 2), X#\=Y, X#\=Z, Y#\=Z.
- Egy CLP(FD) probléma megoldásának hatékonysága fokozható:
 - több korlát összefogását jelentő ún. globális korlátokkal, pl.
all_distinct(L): Az L lista csupa különböző elemből áll;
 - redundáns korlátok felvételével.

Garantált szűkítési szintek SICStusban

A SICStus által garantált szűkítési szintek

- A halmaz-korlátok (triviálisan) tartomány-szűkítők.
- A *lineáris* aritmetikai korlátok legalább intervallum-szűkítők.
- A nem-lineáris aritmetikai korlátokra nincs garantált szűkítési szint.
- Ha egy változó valamelyik határa végtelen (*inf* vagy *sup*), akkor a változót tartalmazó korlátokra nincs szűkítési garancia (bár az aritmetikai és halmaz-korlátok ilyenkor is szűkítenek).
- A később tárgyalandó korlátokra egyenként megadjuk majd a szűkítési szintet.

Példák

```
| ?- X in {4,9}, Y in {2,3}, Z #= X-Y.  
    % intervallum-szűkítő:  
    X in {4}\/{9}, Y in 2..3, Z in 1..7 ?  
  
| ?- X in {4,9}, Y in {2,3}, plus(Y, Z, X).  
    % plus(A, B, C): A+B=C tartomány-szűkítő módon  
    X in {4}\/{9}, Y in 2..3, Z in(1..2)\/(6..7) ?  
  
| ?- X in {4,9}, Y in {2}, /* azaz Y=2 */, Z #= X-Y.  
    % tartomány-szűkítő:  
    Y = 2, X in {4}\/{9}, Z in {2}\/{7} ?  
  
| ?- X in {4,9}, Z #= X-Y, Y=2.  
    % így csak intervallum-szűkítő!  
    % vö. fordítási idejű korlát-kifejtés  
    Y = 2, X in {4}\/{9}, Z in 2..7 ?  
  
| ?-domain([X,Y], -10, 10), X*X+2*X+1 #= Y.  
    % Ez nem interv.-szűkítő, Y<0 nem lehet!  
    X in -4..4, Y in -7..10 ?  
  
| ?- domain([X,Y], -10, 10), (X+1)*(X+1) #= Y.  
    % garantáltan nem, de intervallum-szűkítő:  
    X in -4..2, Y in 0..9 ?
```

Korlátok végrehajtása

A végrehajtás fázisai

- A korlát kifejtése elemi korlátokra (fordítási időben, lásd később)
- A korlát felvétele (posting):
 - azonnali végrehajtás (pl. $X \# < 3$), vagy
 - démon létrehozása: első szűkítés elvégzése, újra-aktiválási feltételek meghatározása, a démon elaltatása.
- A démon aktiválása
 - szűkítés elvégzése,
 - döntés a folytatásról:
 - * a démon lefut, azaz befejezi működését (ha már következménye a tárnak);
 - * vagy a démon újra elalszik.

Elemi korlátok működése — példák

A $\# =$ B (tartomány-szűkítő)

- Mikor **aktiválódik**? Ha vagy A vagy B konkrét értéket kap.
- Hogyan **szűkít**? A felvett értéket kihagyja a másik változó tartományából.
- Hogyan **folytatódik** a démon végrehajtása? A démon befejezi működését (lefut).

A $\# <$ B (tartomány-szűkítő)

- **Aktiválás**: ha A alsó határa (min A) vagy B felső határa (max B) változik
- **Szűkítés**: A tartományából kihagyja az $X \geq \max B$ értékeket,
B tartományából kihagyja az $Y \leq \min A$ értékeket
- **Folytatás**: ha $\max A < \min B$, akkor lefut, különben újra elalszik

Korlátok végrehajtása (folyt.)

all_distinct([A₁,...]) (tartomány-szűkítő)

- **Aktiválás:** ha bármelyik változó tartománya változik
- **Szűkítés:** (páros gráfokban maximális párosítást kereső algoritmus segítségével) minden olyan értéket elhagy, amelyek esetén a korlát nem állhat fenn. Példa:

```
| ?- A in 2..3, B in 2..3, C in 1..3,  
    all_distinct([A,B,C]).
```

C = 1, A in 2..3, B in 2..3 ?

- **Folytatás:** ha már csak egy nem-konstans argumentuma van, akkor lefut, különben újra elalszik. (Jobb döntésnek tűnhet lefutni, ha a tartományok mind diszjunktak, de a SICStus nem így csinálja, valószínűleg nem éri meg.)

X+Y #= T (intervallum-szűkítő)

- **Aktiválás:** ha bármelyik változó alsó vagy felső határa változik
- **Szűkítés:** T-t szűkíti a (min X+min Y) .. (max X+max Y) intervallumra, X-t szűkíti a (min T-max Y) .. (max T-min Y) intervallumra, Y-t analóg módon szűkíti.
- **Folytatás:** ha (a szűkítés után) mindhárom változó konstans, akkor lefut különben újra elalszik.

Példa a szűkítések kölcsönhatására

```
| ?- domain([X,Y], 0, 100), X+Y #=10, X-Y #=4.  
    X in 4..10, Y in 0..6 ?
```

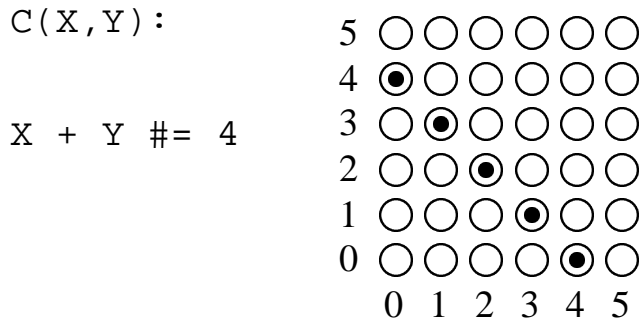
```
| ?- domain([X,Y], 0, 100), X+Y #=10, X+2*Y #=14.  
    X = 6, Y = 4 ?
```

A szűkítés grafikus szemléltetése

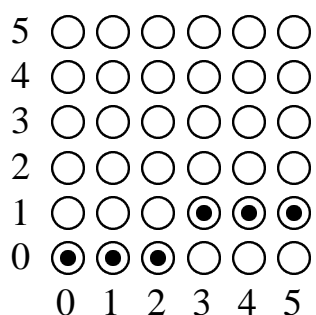
A célsorozat-séma

domain([X,Y], 0, 5), C(X,Y), X#=<Y+2, X#>2, Y in {0,4,5}

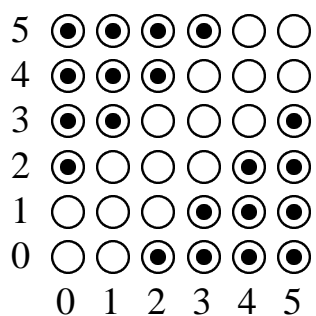
C(X,Y) :

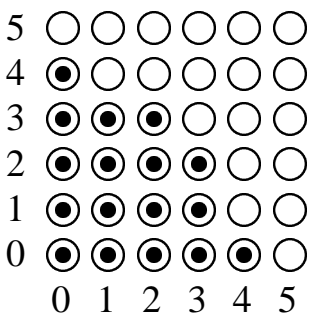
Y # = X/3

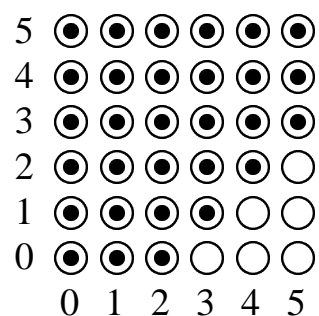
abs(X-Y) # > 1

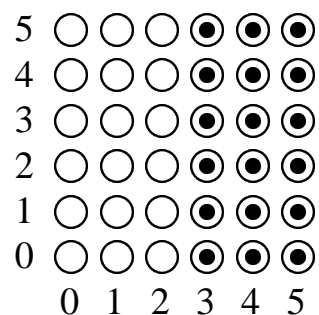
X*X+Y*Y#=<16

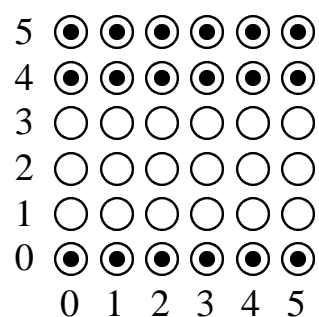
X # = < Y+2

X # > 2

Y in {0,4,5}

Gyakorló táblák

Kövess nyomon a társ X és Y dimenziójának szűkülését az egyes korlátok felvételekor majd felébredésekor!

5	○	○	○	○	○	○
4	○	○	○	○	○	○
3	○	○	○	○	○	○
2	○	○	○	○	○	○
1	○	○	○	○	○	○
0	○	○	○	○	○	○
	0	1	2	3	4	5

$$X+Y \# = 4, \quad X\# = \langle Y+2, \quad X\# \rangle 2$$

5	○	○	○	○	○	○
4	○	○	○	○	○	○
3	○	○	○	○	○	○
2	○	○	○	○	○	○
1	○	○	○	○	○	○
0	○	○	○	○	○	○
	0	1	2	3	4	5

$$Y \# = X/3, \quad X\# = \langle Y+2, \quad X\# \rangle 2$$

5	○	○	○	○	○	○
4	○	○	○	○	○	○
3	○	○	○	○	○	○
2	○	○	○	○	○	○
1	○	○	○	○	○	○
0	○	○	○	○	○	○
	0	1	2	3	4	5

$$\text{abs}(X-Y)\# > 1, \quad X\# = \langle Y+2, \quad X\# \rangle 2, \quad Y \text{ in } \{0, 4, 5\}$$

5	○	○	○	○	○	○
4	○	○	○	○	○	○
3	○	○	○	○	○	○
2	○	○	○	○	○	○
1	○	○	○	○	○	○
0	○	○	○	○	○	○
	0	1	2	3	4	5

$$X*X+Y*Y\# = \langle 16, \quad X\# = \langle Y+2, \quad X\# \rangle 2$$

Miért más a CLP(FD), mint a többi CLP rendszer?

A CLP könyvtárak összehasonlítása

	clpq/r	clpb	clpfd
Korlátok:	aritmetikai	logikai	aritmetikai, logikai, kombinatorikai,...
Egyszerű korlátok:	lineárisak	összes	$X \text{ in } \textit{Halma}z$
Összetett korlátok végrehajtása:	várakozás, míg lineáris nem lesz	nincs ilyen	erősítés (szűkítés)
A tár konzisztenciájának biztosítása:	Gauss elimináció, szimplex	Bináris Döntési Diagrammok	triviális: $X \text{ in } \textit{Halma}z \rightarrow \textit{Halma}z \text{ nem üres}$
Az összes korlát konzisztenciájának biztosítása:	lineáris esetben automatikus	automatikus	csak címkézésen keresztül
Átlátszóság:	fekete doboz	fekete doboz	üveg-doboz
Kiterjeszthetőség:	nem	nem	igen

A CLP(FD) fő jellemzői

- A tár konzisztenciájának biztosítása triviális.
- A lényeg a démonok erősítő (szűkítő) működésében van.
- A démonok nem látják egymást, csak a táron keresztül hatnak egymásra.
- Globális korlátok: egyszerre több (akárhány) korlátot helyettesítenek, így erősebb szűkítést adnak (pl. `all_distinct`).
- A megoldás megléte általában csak a címkézéskor derül ki.

A CLP(FD) jellemzői — példák

```
| ?- domain([X,Y,Z], 1, 2), X #\= Y, X #\= Z, Y #\= Z.  
      X in 1..2, Y in 1..2, Z in 1..2 ?
```

```
| ?- X #> Y, Y #> X.  
      Y in inf..sup, X in inf..sup ?
```

```
| ?- domain([X,Y], 1, 10), X #> Y, Y #> X.  
      no
```

```
| ?- statistics(runtime,_),  
      ( domain([X,Y], 1, 1000000), X #> Y, Y #> X  
      ; statistics(runtime,[_,T])  
      ).  
      T = 3630 ?
```

A szűkítések nyomkövetése az FDBG könyvtár segítségével

```
| ?- use_module(library(fdbg)).  
| ?- fdbg_on, fdbg_assign_name(X, x), fdbg_assign_name(Y, y),  
      domain([X,Y], 1, 10), X #> Y, Y #> X.  
  
domain([<x>,<y>], ==> x = inf..sup -> 1..10,  
        1,10)      y = inf..sup -> 1..10  
                  Constraint exited.  
  
<x> #>= <y>+1     ==> x = 1..10 -> 2..10,   y = 1..10 -> 1..9  
  
<x>+1 #=< <y>     ==> x = 2..10 -> 2..8,     y = 1..9 -> 3..9  
  
<x> #>= <y>+1     ==> x = 2..8 -> 4..8,      y = 3..9 -> 3..7  
  
<x>+1 #=< <y>     ==> x = 4..8 -> 4..6,      y = 3..7 -> 5..7  
  
<x> #>= <y>+1     ==> x = 4..6 -> {6},      y = 5..7 -> {5}  
                  Constraint exited.  
  
2 #=< 0           ==> Constraint failed.  
% Valójában a korlát <x>+1 # =< <y>, azaz 6+1 #=< 5  
no
```

Klasszikus CSP/CLP programok: a „zebra” feladat

A feladvány

Egy utcában öt különböző színű ház van egymás mellett. A házakban különböző nemzetiségű és foglalkozású emberek laknak. Mindenki különböző háziállatot tart és más-más a kedvenc italuk is. A következőket tudjuk.

- Az angol a piros házban lakik.
- A festő japán.
- A norvég a balszélső házban lakik.
- A zöld ház a fehérnek jobboldali szomszédja.
- A diplomata a sárga házban lakik.
- A hegedűművész gyümölcslevet iszik.
- Az orvos szomszédja rókát tart.
- A spanyol kutyát tart.
- Az olasz a teát kedveli.
- A zöld házban lakó kávékat iszik.
- A szobrász csigát tart.
- A tejet a középső házban kedvelik.
- A norvég a kék ház mellett lakik.
- A diplomata melletti házban lovat tartanak.

Kérdés: Kinek a háziállata a zebra?

(Forrás: pl. <http://brownbuffalo.sourceforge.net/zebra.html>)

Modellezés

- változók meghatározása: egy-egy változó tartozik minden nemzetiséghez, háziállathoz, házszínhez, foglalkozáshoz és italhoz.
- változóértékek kódolása: A változó értéke annak a háznak a száma (balról számozva), amelynek lakóját, állatát, színét, stb. jelöli az adott változó.
- korlátok meghatározása:
 - az egyes változó-csoportok mind különböznek: `all_different/1` könyvtári korlát, pl.
`all_different([Angol, Spanyol, Japán, Norvég, Olasz])`
 - két tulajdonság azonossága: egy `#=` korlát, pl. „Az angol a piros házban lakik.” \Rightarrow `Angol #= Piros`
 - két tulajdonság szomszédossága: házszámok különbsége 1, ill. 1 abszolút értékű, pl. „A norvég a kék ház mellett lakik” \Rightarrow `abs(Norvég-Kék) #= 1`
 - A sorban egy konkrét ház megnevezése: egy számmal való egyenlőség, pl. „A tejet a középső házban kedvelik.” \Rightarrow `Tej #= 3`.

A „zebra” feladvány CLPFD megoldása

```
:- use_module(library(lists)).
:- use_module(library(clpfd)).

% ZOwner a zebra tulajdonosának nemzetisége, All az
% összes változó értéke a "Kié a zebra" feladványban.
zebra(ZOwner, All):-
    All = [England,Spain,Japan,Norway,Italy,
           Dog, Zebra, Fox, Snail, Horse,
           Green,Red,Yellow,Blue,White,
           Painter,Diplomat,Violinist,Doctor,Sculptor,
           Juice,Water,Tea,Coffee,Milk],
    domain(All, 1, 5),
    all_different([England,Spain,Japan,Norway,Italy]),
    all_different([Green,Red,Yellow,Blue,White]),
    all_different([Painter,Diplomat,Violinist,
                  Doctor,Sculptor]),
    all_different([Dog,Zebra,Fox,Snail,Horse]),
    all_different([Juice,Water,Tea,Coffee,Milk]),
    England #= Red,           Spain #= Dog,
    Japan #= Painter,        Italy #= Tea,
    Norway #= 1,             Green #= Coffee,
    Green #= White+1,        Sculptor #= Snail,
    Diplomat #= Yellow,      Milk #= 3,
    Violinist #= Juice,      nextto(Norway, Blue),
    nextto(Fox, Doctor),     nextto(Horse, Diplomat),
    labeling([], All),
    nth(N, [England,Spain,Japan,Norway,Italy], Zebra),
    nth(N, [england,spain,japan,norway,italy], ZOwner).

% A és B szomszédos számok.
nextto(A, B) :- abs(A-B) #= 1.

| ?- zebra(ZOwner, All).
    All = [3,4,5,1,2,4,5,1,3,2|...],
    ZOwner = japan ? ; no
```

CSP/CLP programok: N királynő a sakktáblán

A feladvány

Egy $N \times N$ -es sakktáblán N királynőt kell elhelyezni úgy, hogy egyik se üsse semelyik másikat, azaz ne legyen két királynő ugyanabban a sorban, ugyanabban az oszlopban, vagy ugyanazon átlós irányú vonal mentén.

Modellezés

- változók meghatározása: Minden királynőhöz egy változót rendelünk. Az X_i változó írja le az i . sorban levő királynő helyzetét.
- változóértékek kódolása: Az X_i változó azt az oszlopot jelöli, amelybe az i . sorban levő királynő kerül.
- korlátok meghatározása:
 - ne legyen két királynő egy sorban: nem szükséges külön korlát, mert a modellezés (változók jelentése) automatikusan biztosítja.
 - ne legyen két királynő egy oszlopban:
 $X_i \neq X_j$, minden $1 \leq i < j \leq N$ esetén.
 - minden átlós vonalban legfeljebb egy királynő legyen: bármely két királynő vízszintes és függőleges távolsága különbözzék: $\text{abs}(X_i - X_j) \neq j - i$, minden $1 \leq i < j \leq N$ esetén.
 - **Összegezve:** minden X, Y változópárra amelyek sortávolsága I (azaz $X = X_i, Y = X_j, I = \text{abs}(i - j)$) a következő három korlát fennállását kell biztosítani:
 $Y \neq X, Y \neq X - I, Y \neq X + I$
 - A fenti korlátok eljárásba foglalása:

```
% Az X és Y oszlopokban I sortávolságra levő
% királynők nem támadják egymást.
no_threat(X, Y, I) :-
    Y \= X, Y \= X-I, Y \= X+I.
```

Az N királynő feladat megoldása

```
% A Qs lista N királynő biztonságos elhelyezését mutatja
% egy N*N-es sakktáblán: ha a lista i. eleme j, akkor
% az i. királynőt az i. sor j. oszlopába kell helyezni.
% LabOpts a címkézéshez használandó opciók listája.
queens(N, Qs, LabOpts):-
    queens_nolab(N, Qs), labeling(LabOpts,Qs).

% A Qs lista egy biztonságos N királynő elhelyezés.
queens_nolab(N, Qs) :-
    length(Qs, N), domain(Qs, 1, N),
    safe(Qs).

% safe(Qs): A Qs királynő-lista biztonságos.
safe([]).
safe([Q|Qs]):-
    no_attack(Qs, Q, 1), safe(Qs).

% no_attack(Qs, Q, I): A Qs lista által leírt királynők
% egyike sem támadja a Q által leírt királynőt, ahol
% Qs a (j, j+1, ...) sorbeli királynőket írja le,
% Q a i. sorbeli királynőt, és I = j-i > 0.
no_attack([],_,_).
no_attack([X|Xs], Y, I):-
    no_threat(X, Y, I),
    I1 is I+1, no_attack(Xs, Y, I1).
```

Futási példák

```
| ?- queens_nolab(4, Qs).
    Qs = [_A,_B,_C,_D],
    _A in 1..4, _B in 1..4, _C in 1..4, _D in 1..4 ?
| ?- queens_nolab(4, Qs), Qs=[1|_].
    Qs = [1,_A,_B,_C],
    _A in 3..4, _B in {2}\{4}, _C in 2..3 ?
| ?- Qs = [1|_], queens(4, Qs, []).
    no
| ?- queens(4, Qs), Qs=[2|_].
    Qs = [2,4,1,3] ?
```

Egy bonyolultabb példa: mágikus sorozatok

Definíció: Egy $L = (x_0, \dots, x_{n-1})$ sorozat *mágikus* ($x_i \in [0..n-1]$), ha L -ben az i szám pontosan x_i -szer fordul elő (minden $i \in [0..n-1]$ -re).

Példa: $n=4$ esetén $(1,2,1,0)$ és $(2,0,2,0)$ mágikus sorozatok.

```
% Az L lista egy N hosszúságú mágikus sorozat.
magikus(N, L) :-
    length(L, N), N1 is N-1, domain(L, 0, N1),
    elofordulasok(L, 0, L),
    labeling([], L).                % most felesleges
```

```
% elofordulasok([Ei, Ei+1, ...], i, Sor): Sor-ban az i
% szám Ei-szer, az i+1 szám Ei+1-szer stb. fordul elő.
elofordulasok([], _, _).
```

```
elofordulasok([E|Ek], I, Sor) :-
    pontosan(I, Sor, E),
    J is I+1, elofordulasok(Ek, J, Sor).
```

```
% pontosan(I, L, E): Az I szám L-ben E-szer fordul elő.
```

```
pontosan(I, L, 0) :- outof(I, L).
```

```
pontosan(I, [I|L], N) :-
```

```
    N #> 0, N1 #= N-1, pontosan(I, L, N1).
```

```
pontosan(I, [X|L], N) :-
```

```
    N #> 0, X #\= I, pontosan(I, L, N).
```

Példafutás:

```
| ?- spy pontosan/3, magikus(4, L).
+      1      1 Call: pontosan(0,[_A,_B,_C,_D],_A) ? s
?+     1      1 Exit: pontosan(0,[1,0,_C,_D],1) ? z
+      2      1 Call: pontosan(1,[1,0,_C,_D],0) ? s
+      2      1 Fail: pontosan(1,[1,0,_C,_D],0) ? z
+      1      1 Redo: pontosan(0,[1,0,_C,_D],1) ? s
?+     1      1 Exit: pontosan(0,[2,0,0,_D],2) ? z
(...)
+      4      1 Call: pontosan(2,[2,0,0,_D],0) ? s
+      4      1 Fail: pontosan(2,[2,0,0,_D],0) ? z
(...)
?+     1      1 Exit: pontosan(0,[3,0,0,0],3) ? z
(...)
?+     1      1 Exit: pontosan(0,[2,0,_D,0],2) ?
```

Mágikus sorozatok: redundáns korlátok

Állítás: Ha az $L = (x_0, \dots, x_{n-1})$ sorozat mágikus,
akkor $\sum_{i < n} x_i = n$, és $\sum_{i < n} i * x_i = n$.

Hatékonyabb változat, a fenti redundáns korlátokkal

% N=10 esetén kb. 50-szer gyorsabb az előző programnál!

magikus2(N, L) :-

```
length(L, N), N1 is N-1, domain(L, 0, N1),  
osszege(L, S), %  $\sum_{i \in [1..N]} L_i = S$   
szorzossege(L, 0, SP), %  $\sum_{i \in [0..N-1]} i * L_{i+1} = SP$   
call(S #= N), call(SP #= N), % lásd a megjegyzést  
elofordulasok(L, 0, L). % lásd az előző lapon
```

Megjegyzés

- Az aritmetikai beépített eljárások megengednek (aritmetikai) struktúrákat tartalmazó változókat, pl. $Kif = S1+S2, \dots, Kif ::= 0$.
- CLPFD-ben ez nem megengedett: $Kif=S1+S2, \dots, Kif \# = 0$
Rightarrow Hiba!, mert a korlát-kifejtés betöltéskor történik meg.
- A megoldás a korlát-kifejtési fázis késleltetése: $Kif=S1+S2, \dots,$
 $call(Kif \# = 0)$.

Segédeljárások

```
% osszege(L, Ossz): Ossz =  $\sum_i L_i$ 
```

```
osszege([], 0).
```

```
osszege([X|L], X+S) :- osszege(L, S).
```

```
% szorzossege(L, I, Ossz): Ossz =  $I * L_1 + (I+1) * L_2 + \dots$ 
```

```
szorzossege([], _, 0).
```

```
szorzossege([X|L], I, I*X+S) :-
```

```
    J is I+1, szorzossege(L, J, S).
```

```
| ?- magikus2(4, L).
```

```
% visszalépés nélkül adja ki az első megoldást!
```

```
+      1      1 Call: pontosan(0,[_A,_B,_C,_D],_A) ?
```

```
(...)
```

```
?+     1      1 Exit: pontosan(0,[2,0,2,0],2) ? z
```

Reifikáció: korlátok tükrözése

Egy korlát tükrözése (reifikációja):

- a korlát igazságértékének „tükrözése” egy 0-1 értékű korlát-változóban;
- jelölése: $C \# \Leftrightarrow B$, jelentése: B tartománya 0 . . 1 és B csakkor 1, ha C igaz;
- példa: $(X \# \geq 3) \# \Leftrightarrow B$ jelentése: B az $X \geq 3$ egyenlőség igazságértéke.

Megjegyzések

- Az eddig ismertett aritmetikai és halmaz-korlátok mind tükrözhetőek.
- A tükrözött korlátok is „közönséges” korlátok, csak definíciójuk és végrehajtásuk módja speciális.
- Példa: a 0 . . 5 tartományon a $(X \# \geq 3) \# \Leftrightarrow B$ korlát teljesen megegyezik a $B \# = X/3$ korláttal.

Tükrözött korlátok végrehajtása

- A $C \# \Leftrightarrow B$ tükrözött korlát végrehajtása többféle szűkítést igényel:
 - a. amikor B-ről kiderül valami (azaz behelyettesítődik): ha $B=1$, fel kell venni (*post*) a korlátot, ha $B=0$, fel kell venni a negáltját.
 - b. amikor C-ről kiderül, hogy levezethető a tárból: $B=1$ kell legyen
 - c. amikor $\neg C$ -ről kiderül, hogy levezethető a tárból: $B=0$ kell legyen
- A fenti a., b. és c. szűkítések elvégzését három különböző démon végzi.
- A levezethetőség-vizsgálat (b. és c.) különböző bonyolultsági szinteken végezhető el.

Reifikáció — példák

- Alappélda, csak B szűkül:

| ?- X#>3 #<=> B. $\Rightarrow B \text{ in } 0..1$

- Ha B értéket kap, akkor a rendszer felveszi a korlátot ill. a negáltját:

| ?- X#>3 #<=> B, B = 1. $\Rightarrow X \text{ in } 4..sup$

| ?- X#>3 #<=> B, B = 0. $\Rightarrow X \text{ in } inf..3$

- Ha levezethető a korlát vagy negáltja, akkor B értéket kap.

| ?- X#>3 #<=> B, X in 15..sup. $\Rightarrow B = 1$

| ?- X#>3 #<=> B, X in inf..0. $\Rightarrow B = 0$

- Ha a tár megengedi a korlát és negáltja teljesülését is, akkor B nem kap értéket.

| ?- X#>3 #<=> B, X in 3..4. $\Rightarrow B \text{ in } 0..1$

- A rendszer kikövetkezteti, hogy az adott tárban X és Y távolsága legalább 1:

| ?- abs(X-Y)#>1 #<=> B, X in 1..4, Y in 6..10.
 $\Rightarrow B = 1$

- Bár a távolság-feltétel itt is fennáll, a rendszer nem veszi észre!

| ?- abs(X-Y)#>1 #<=> B, X in {1,5}, Y in {3,7}.
 $\Rightarrow B \text{ in } 0..1$

- Ennek itt az az oka, hogy az aritmetika nem tartomány-konzisztens.

| ?- D #= X-Y,
AD #= abs(D), AD#>1 #<=> B,
X in {1,5}, Y in {3,7}.
 $\Rightarrow D \text{ in } -6..2, AD \text{ in } 0..6, B \text{ in } 0..1$

| ?- plus(Y, D, X), \Leftarrow tartomány-konzisztens összegkorlát
AD #= abs(D), AD#>1 #<=> B,
X in {1,5}, Y in {3,7}.
 $\Rightarrow D \text{ in } \{-6,-2,2\}, AD \text{ in } \{2,6\}, B = 1$

Korlátok levezethetősége

A levezethetőség (entailment) felderítésének szintjei

- Tartomány-levezethetőség (domain-entailment):
A C n -változós korlát **tartomány-levezethető** az s tárból, ha változóinak s -ben megengedett tetszőleges $V_j \in D(X_j, s)$ értékkombinációjára ($j = 1, \dots, n$), $C(V_1, \dots, V_n)$ fennáll.
- Intervallum-levezethetőség (interval-entailment):
 C **intervallum-levezethető** s -ből, ha minden $V_j \in D'(X_j, s)$ értékkombinációra ($j = 1, \dots, n$), $C(V_1, \dots, V_n)$ fennáll.

Megjegyzések

- Ha C intervallum-levezethető, akkor tartomány-levezethető is.
- Az tartomány-levezethetőség vizsgálata általában bonyolultabb, mint az intervallum-levezethetőségé. Példa: $X \# \setminus = Y$ tartomány-levezethető, ha X és Y tartományai diszjunktak; $X \# \setminus = Y$ intervallum-levezethető, ha X és Y tartományainak lefedő intervallumai diszjunktak.

A SICStus által garantált levezethetőségi szintek

- A tükrözött halmaz-korlátok kiderítik a tartomány-levezethetőséget.
- A tükrözött *lineáris* aritmetikai korlátok legalább az intervallum-levezethetőséget kiderítik.
- A tükrözött nem-lineáris aritmetikai korlátokra nincs garantált szint.

Példák

```
| ?- X in 1..4, X #< Y #<=> B, X+Y #=9.  
   B = 1, X in 1..4, Y in 5..8 ?  
| ?- X+Y #= Z #<=> B, X=1, Z=6, Y in 1..10, Y#\=5.  
   X = 1, Z = 6, Y in(1..4)\/(6..10), B in 0..1 ?  
   % X+Y #\= Z tartomány-, de nem interv.-levezethető!
```

Mágikus sorozatok (folyt.)

Tükrözést használó változat

```

magikus3(N, L) :-
    length(L, N),
    N1 is N-1, domain(L, 0, N1),
    osszege(L, S), call(S #= N),
    szorzossege(L, 0, SS), call(SS #= N),
    elofordulasok3(L, 0, L),
    labeling([], L). % most már kell a címkézés!

% A korábbi elofordulasok/3 másolata
elofordulasok3([], _, _).
elofordulasok3([E|Ek], I, Sor) :-
    pontosan3(I, Sor, E),
    J is I+1, elofordulasok3(Ek, J, Sor).

% pontosan3(I, L, E): L-ben az I E-szer fordul elő.
pontosan3(_, [], 0).
pontosan3(I, [X|L], N) :-
    X #= I #<=> B, N #= N1+B, pontosan3(I, L, N1).

```

A mágikus sorozat megoldásainak összehasonlítása

Az összes megoldás előállítási ideje másodpercben, 1 perc időkorláttal, Pentium III, 600 MHz processzoron („—” = időtúllépés).

variáns/adat	n=10	n=20	n=40	n=80	n=160	n=320
választós	13.90	—	—	—	—	—
választós+osszege	0.22	—	—	—	—	—
vál.+szorzossege	0.02	0.55	44.04	—	—	—
vál.+ossz+szorzossz	0.02	0.29	17.98	—	—	—
tükrözéses	0.05	1.07	24.02	—	—	—
tükrözéses+osszege	0.01	0.14	1.71	20.15	—	—
tükr.+szorzossege	0.01	0.04	0.18	0.94	4.75	25.77
tükr.+ossz+szorzossz	0.01	0.05	0.19	0.95	4.61	23.57

Logikai korlátok

Logikai korlát argumentuma lehet

- egy B változó, B automatikusan a $0 \dots 1$ tartományra szűkül;
- egy tetszőleges tükrözhető aritmetikai- vagy halmazkorlát;
- egy tetszőleges logikai korlát.

A logikai korlátok (egyben függvényjelként is használhatók)

$\# \setminus Q$	negáció	$\text{op}(710, fy, \# \setminus)$.
$P \# / \setminus Q$	konjunkció	$\text{op}(720, yfx, \# / \setminus)$.
$P \# \setminus Q$	kizáró vagy	$\text{op}(730, yfx, \# \setminus)$.
$P \# \setminus / Q$	diszjunkció	$\text{op}(740, yfx, \# \setminus /)$.
$P \# \Rightarrow Q$	implikáció	$\text{op}(750, xfy, \# \Rightarrow)$.
$Q \# \Leftarrow P$	implikáció	$\text{op}(750, yfx, \# \Leftarrow)$.
$P \# \Leftrightarrow Q$	ekvivalencia	$\text{op}(760, yfx, \# \Leftrightarrow)$.

A tükrözött és logikai korlátok kapcsolata

- A korábban bevezetett tükrözési jelölés ($C \Leftrightarrow B$) a fenti logikaikorlát-fogalom speciális esete.
- De: a $(C \Leftrightarrow B)$ alakú *elemi* korlát az, amire a logikai korlátok visszavezetődnek.
- Példa: $X \# = 4 \# \setminus / Y \# > 6 \longrightarrow$
 $X \# = 4 \# \Leftrightarrow B1, Y \# > 6 \# \Leftrightarrow B2, B1 + B2 \# > 0$
- A logikai korlátok viszonylag gyengén szűkítenek, pl. egy n -tagú diszjunkció csak akkor tud szűkíteni, ha egy kivétellel valamennyi tagjának a negáltja levezethetővé válik (a példában ha $X \# \setminus = 4$ vagy $Y \# = < 6$ levezethető lesz).

Példa: lovagok, lóköttők és normálisak

Egy szigeten minden bennszülött lovag vagy lóköttő. A lovagok mindig igazat mondanak. A lóköttők mindig hazudnak. A normális emberek néha hazudnak, néha igazat mondanak. Kódolás: normális \rightarrow 2, lovag \rightarrow 1, lóköttő \rightarrow 0.

```
:- use_module(library(clpfd)).
:- op(700, fy, nem).      :- op(900, yfx, vagy).
:- op(800, yfx, és).      :- op(950, xfy, mondja).

% A B bennszülött mondhatja az Áll állítást.
B mondja Áll :- értéke(B mondja Áll, 1).

% értéke(A, Érték): Az A állítás igazságértéke Érték.
értéke(X = Y, E) :-
    X in 0..2, Y in 0..2, E #<=> (X #= Y).
értéke(X mondja M, E) :-
    X in 0..2, értéke(M, E0),
    E #<=> (X #= 2 #\ E0 #= X).
értéke(M1 és M2, E) :-
    értéke(M1, E1), értéke(M2, E2), E #<=> E1 #/\ E2.
értéke(M1 vagy M2, E) :-
    értéke(M1, E1), értéke(M2, E2), E #<=> E1 #\ E2.
értéke(nem M, E) :-
    értéke(M, E0), E #<=> #\E0.

% http://www.math.wayne.edu/~boehm/Probweek2w99sol.htm
% We are given three people, A, B, C, one of whom is
% a knight, one a knave, and one a normal (but not
% necessarily in that order). They make the following
% statements.
%
% A: I am normal
%
% B: A is right
%
% C: I am not normal
| ?- all_different([A,B,C]), A mondja A = 2,
    B mondja A = 2, C mondja nem C =2,
    labeling([], [A,B,C]).

    A = 0, B = 2, C = 1 ? ; no
```

Globális aritmetikai korlátok

Ezek a korlátok nem tükrözhetőek.

`scalar_product(Coeffs, Xs, Relop, Value)`

Igaz, ha a `Coeffs` és `Xs` listák skalárszorzata a `Relop` relációban van a `Value` értékkel, ahol `Relop` aritmetikai összehasonlító operátor (`#=`, `#<`, stb.).

Intervallum-szűkítést biztosít.

`Coeffs` egészekből álló lista, `Xs` elemei és `Value` egészek vagy korlát változók lehetnek.

Megjegyzés: minden lineáris aritmetikai korlát átalakítható egy `scalar_product` hívássá.

`sum(Xs, Relop, Value)` Jelentése: $\sum Xs \text{ Relop } Value$.

Ekvivalens a következővel: `scalar_product(Csupa1, Xs, Relop, Value)`, ahol `Csupa1` csupa 1 számból álló lista, `Xs`-sel azonos hosszú.

`knapsack(Coeffs, Xs, Value)`

Jelentése: `Coeffs` és `Xs` skalárszorzata `Value`.

Feltétel: Csak nem-negatív számok megengedettek, a változók véges tartományúak kell legyenek.

Tartomány-konzisztenciát biztosít (*sajnos a jelenlegi verziókban ez nem igaz :-)*).

Példa

```
send(List, SEND, MORE, MONEY) :-
    List= [S,E,N,D,M,O,R,Y],
    Pow10 = [1000,100,10,1],
    all_different(List), S #\= 0, M# \= 0,
    scalar_product(Pow10, [S,E,N,D], #=, SEND),
    % SEND #= 1000*S+100*E+10*N+D,
    scalar_product(Pow10, [M,O,R,E], #=, MORE),
    % MORE #= 1000*M+100*O+10*R+E,
    scalar_product([10000|Pow10], [M,O,N,E,Y],
                   #=, MONEY),
    % MONEY #= 10000*M+1000*O+100*N+10*E+Y,
    SEND+MORE #= MONEY.
```

Ezzel befejeztük a halmaz-, aritmetikai, logikai és tükrözött korlátok ismertetését.

A formula-korlátok megvalósítása

Formula-korlátok

- Formula-korlátnak hívjuk az operátoros jelöléssel írt korlátot, azaz az eddig ismerteket, kivéve a globális aritmetikai korlátokat.
- A formula-korlátokat a rendszer nem könyvtári eljárással valósítja meg, hanem a Prolog `goal_expansion/3` kampójának segítségével.
- A kampó-eljárás *fordítási időben* a formula-korlátot, egy `scalar_product/4` korlátra, és/vagy nem-publikus elemi korlátokra fejt ki.
- A formula-korlátok kifejtése `call/1`-be ágyazással elhalasztható a korlát *futási időben* való felvételéig.

A legfontosabb elemi korlátok a `clpfd` modulban

- aritmetika: `'x+y=t'/3` `'x*y=z'/3` `'x/y=z'/3` `'x mod y=z'/3`
`'|x|=y'/2` `'max(x,y)=z'/3` `'min(x,y)=z'/3`
- összehasonlítás: `'x=y'/2`, `'x=<y'/2`, `'x\\=y'/2` és tükrözött változataik: `iff_aux('x Rel y'(X,Y), B)`, ahol `Rel` $\in \{ = < \\ = \}$.
- halmaz-korlátok: `propagate_interval(X,Min,Max)`
`prune_and_propagate(X,Halmaz)`
- logikai korlátok:
`bool(Muvkod,X,Y,Z)` % jelentése: $X \text{ Muv } Y = Z$
- optimalizálások: `'x*x=y'/2` `'ax=t'/3` `'ax+y=t'/4` `'ax+by=t'/5`
`'t+u=<c'/3` `'t=u+c'/3` `'t=<u+c'/3` `'t\\=u+c'/3` `'t>=c'/2`
stb.

Az elemi korlátok szűkítési szintje

- **Definíció:** A C korlát **pont-szűkítő**, ha minden olyan tár esetén tartomány-szűkítő, amelyben C változói, legfeljebb egy kivétellel be vannak helyettesítve. (Másképpen: ha minden ilyen tár esetén a korlát a behelyettesítetlen változót pontosan a C reláció által megengedett értékekre szűkíti.)
- Az elemi korlátok többsége pont-szűkítő (kivétel: `mod`).

Korlátok kifejtése

Példák (clpfd betöltése után)

```
| ?- use_module(library(clpfd)).
| ?- goal_expansion(X*X+2*X+1 #= Y, user, G).
      G = clpfd:('x*x=y'(X,_A),
                scalar_product([1,-2,-1],[Y,X,_A],#=#,1)) ?

| ?- goal_expansion((X+1)*(X+1) #= Y, user, G).
      G = clpfd:('t=u+c'(_A,X,1),'x*x=y'(_A,Y)) ?

| ?- goal_expansion(abs(X-Y)#>1, user, G).
      G = clpfd:('x+y=t'(Y,_A,X),
                '|x|=y'(_A,_B),'t>=c'(_B,2)) ?

| ?- goal_expansion(X#=4 #\ / Y#>6, user, G).
      G = clpfd:iff_aux(clpfd:'x=y'(X,4),_A),
            clpfd:iff_aux(clpfd:'x<y'(7,Y),_B),
            clpfd:bool(3,_A,_B,1) ? % 3 a \ / kódja

| ?- goal_expansion(X*X*X*X #= 16, user, G).
      G = clpfd:('x*x=y'(X,_A),'x*y=z'(_A,X,_B),
                'x*y=z'(_B,X,16)) ?

| ?- goal_expansion(X in {1,2}, user, G).
      G = clpfd:propagate_interval(X,1,2) ?

| ?- goal_expansion(X in {1,2,5}, user, G).
      G = clpfd:prune_and_propagate(X,[[1|2],[5|5]]) ?
```

Megjegyzések

- Lineáris korlátok esetén a kifejtés megőrzi a pont- és intervallum-szűkítést.
- Általános esetben a kifejtés még a pont-szűkítést sem őrzi meg, pl
| ?- X in 0..10, X*X*X*X#=16. → X in 1..4